

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Meditationum evangelicarum volumen tripartitum

Creidius, Hartmann

Francofurti ad Moenum, 1682

Exegesis

[urn:nbn:de:bsz:31-122776](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-122776)

igitur ostendare nihil est aliud, quam si fure in uestro stigmatem vellet gloriari. Morientium tandem & purpurâ & serico indutis, Sir. 40. v. 4. Dominus subvertet eos ad extremum; Sir. 10. v. 16. quid profuit ergo superbia? Sap. 5. v. 8.

2. *Copiositas.* Necessitati enim seruiunt vestes non luxui. Turpe igitur cistas vestibus replere, & Christum in pauperibus nudum relinquere, quorum curam Deus omnibus, & imprimis his, qui bona multa possident, serio injunxit Sir. 29. v. 1.

3. *Curiositas.* Excogitantur enim quotidie novi habitus, & hic Gallico, ille Hispanico, iste Anglico more vestimenta sua mirabiliter fenestrata, simbrata & segmentata jactitat, quod certe maximæ levitatis indicium est, quam Deus averfatur, Ezech. 23. v. 6. & visitabit omnes qui peregrino habitu incedunt, Zeph. 1. v. 8.

2. *Luxuriâ.* Epulabatur enim quotidie splendide. Liberalem mensam Scriptura non improbat. Crevit enim Deus cibos ad percipiendum, 1. Tim. 4. v. 3. & vinum ad lætificandum cor hominis, Ps. 104. v. 15. confer Gen. 27. vers. 4. 1. Reg. 4. v. 22. Eccles. 2. v. 4. seqq. sed abusus damnatur in his, qui epulantur

1. *Frequenter,* & dicunt: Venite, sumamus vinum, & impleamur sechâ, & erit sicut hodie sic & cras, & multò amplius, Esa. 56. v. 12. Talis erat Smyndirides, qui solebat dicere, se per totum annum solem nec orientem nec occidentem vidisse. Horum Deus venter est, sed finis perditio, Phil. 3. v. 19.

2. *Indecenter,* dum sanitatibus urgent proximum, Hab. 2. v. 15. & mensas vomitu implent, Esa. 28. v. 8. qualis fuit Sardanapalus ultimus Assyriorum Rex, qui symbolum hoc suum monumento sibi inscribi curavit:

Ede, bibe, lude, post mortem nulla voluptas. De quo Aristoteles rectè: Quid aliud bovis sepulchro inscriberes? Huc pertinent etiam pocula obscœna, quibus epulones hodierni gaudent, dum ex noctuis, ursis, caecis, & talibus, quæ pudor dicere prohibet, vasculis haustus propinant. Væ illis, Esa. 5. vers. 11.

3. *Nimis excellenter,* non contenti cerevisiâ aut vino communi, sed Rhenanum, Hispanicum, Malvaticum, &c. & exoticos cibos sibi apportari curant.

Heliogabalus sexcenta struthionum capita: Vitellius duo millia lectissimorum piscium, septem avium in convivio apposuisse leguntur. Smyndirides mille venatorum & totidem pene coquorum numero stipatus ad Dominae suæ aedes venire solebat. Talis etiam ferculorum apparatus apud nos invaluit, quicquid avium volitat, quicquid piscium natat, quicquid ferarum discurrit, nostris ventribus sepelitur, inquit Seneca. Hinc proverbium illud verum evadit: Wir Deutschen essen und sauffen uns arm, frantz und in die Hölle hinein.

O cave luxuriam! Sodomitas habes in conspectu, quos propterea Deus igne perdidit & sulphure, Ezech. 16. vers. 49. par te pœna manet, si pari culpa te maculabis, 1. Cor. 6. v. 9. Gal. 5. v. 19.

3. *Immisericordiâ.* Lazarum enim ante fores jacentem, & micæ desiderantem, repellebat, cum tamen canes ulcera ejus lingerent.

Sævitia plus quam beluina! Deus est qui dat nobis frumentum, vinum, oleum, aurum & argentum, Os. 2. vers. 8. & hoc etiam propter proximum, ut ipsius penuriam abundantiam nostrâ sublevemus. Si quis igitur substantiam hujus mundi habet, & viscera clau-

claudit coram fratre egente, quomodo charitas in eo manebit? 1. Joh. 3. v. 17. Certè, qui claudit aurem suam ad clamorem pauperis, clamabit & ipse, & non exaudietur, Prov. 21. v. 13. damnatio enim sine misericordia erit ei, qui misericordiam non præstiterit, Jac. 2. v. 13.

II. *Mortis terminum.* Nam dives mortuus & sepultus est, inquit Evangelista, Ubi consideraada venit

1. *Mortis necessitas*, quæ sine discrimine divites rapit & pauperes, Pl. 49. v. 2. 3. II. doctos & indoctos, Eccl. 2. v. 16. magnos & parvos, Job. 3. v. 19. supremos & infimos, Esa. 5. v. 14. nullus hic ordo, Job. 10. v. 22. quis enim vivat & mortem non videat, Pl. 89. v. 49.

2. *Sepultura spectabilitas*, quæ divitum ultima gloria est in hoc mundo, sed nihil facit ad beatitudinem. Corpus enim tantum sepelitur, anima verò abiit jam tum in domum æternitatis, Eccl. 12. v. 7.

III. *Anima hospitium*, quod est infernus, v. 23. ubi patiebatur

I. *Tormentum externum*, quod duplex hîc ponitur, *positivum* & *privativum*, hoc damni, illud sensus à Scholasticis appellatur.

Positivum est

1. *Sitis intolerabilis.* Petit enim guttulam aquæ, ut linguam suam refrigeret. Per linguam peccaverat, æquum igitur erat, ut lingua etiam pœnam suam expiraretur, juxta illud Sap. 11. v. 17.

2. *Dolor inexplicabilis.* Erat enim in *Θαράωσις*, ut ipse fatetur. Qualem igitur membrorum dilacerationem in tortura malefici sentiunt, tales etiam erunt damnatorum cruciatus. In hâc vita dolores membrorum corporis sunt particulares, unus torquetur dolore dentium, alter oculorum,

tertius podagrâ: sed in inferno omnia damnatorum membra doloribus torquebuntur, & quidem talibus, quales maleficiorum in tortura pendentium vel etiam parturientium esse solent, ut vox *ἀδύναμι* testatur. Tradentur enim tortoribus, Matth. 18. v. 34. & in extremas tenebras conjicientur, ubi fletus est & stridor dentium, Matth. 13. vers. 42.

3. *Flamma durabilis.* Hinc vocatur stagnum ignis, Apoc. 20. v. 14. & de damnatis dicitur, quod torquebuntur igne & sulphure, ita ut fumus tormentorum ascendat in seculum, Apoc. 14. v. 10. II. neque leviter duntaxat comburentur, sed torquebuntur in illa flamma intus & extra.

Contrecta digitulo ignem & experieris, quantum dolorem mollissimè tactus afferat. Jam verò damnati hærebunt in flamma ignis perpetuo: cujus una scintilla plus torquet, quam omnes flammæ ignis terreni vel elementaris. Nam requiem non habebunt die & nocte, Apoc. 14. v. 11.

Privativum tormentum oritur ex subtractione beneficiorum divinatorum, quibus electi gaudent, damnati autem privati sunt, quorum hic tria denominantur

1. *à Deo separatio.* Videbat enim damnatus epulo Lazarum è longinquo. Unde apparet, sicut damnati in hac vita elongati fuerunt à vita quæ ex Deo est, Eph. 4. v. 18. quod ita etiam elongabuntur in altero seculo à beatifica Dei visione. Deum autem non videre superat omnia gehennæ supplicia. Est enim lux, amor, vita, omnia in omnibus, 1. Cor. 15. v. 28. qui igitur à Deo separatur, separatur à luce, & in tenebris hæret, separatur à vita, & æternum moritur, separatur ab amore, & in perpetuo dissidio & contradictione vitam transigere cogitur.

A a

2. *Pei-*

2. *Petitionis denegatio.* Non enim potest impetrare guttulam aquæ, quâ linguam refrigeret, neque ablegationem Lazari ad fratres superstites. Omnia ipsi denegantur. Hic tempus est gratiæ, qui negligit, illud postea frustra orabit, & cum virginibus factus excludetur, Matth. 25. v. 12. *cf. Jac. 2. 13.*

II. *Tormentum internum, quod auget*

1. *Amisisti dolor.* Nam filii, inquit Pater Abraham, recordare, quod bona receperis in vita tua, & Lazarus mala, nunc autem hic solatio fruitur, tu verò cruciaris.

Dura nimis miseris memoratio prisca bonorum, inquit Poëta. Sicut enim paupertas illi gravior & molestior est, qui olim fuit dives: Ita hæc recordatio bonorum pristinorum damnatos gravissimè cruciabit, imprimis memoria gratiæ in Evangelio oblata, quod recordabuntur, se potuisse pœnas hæc infernales effugere, & non fecisse, Sap. 5. vers. 6.

2. *Commissi pudor.* Nam de fratribus sollicitus est, ut ad pœnitentiam perducantur, & non eveniant in locum tormentorum. Unde colligimus, quod pœniteat ipsum vitæ malè transactæ, sed nimis serò. Ex inferno enim nulla redemptio, Pl. 49. v. 15. Hic erit vermis damnatorum, qui non moritur, nimirum vermis conscientiæ, Esa. 66. vers. 24. quo impulsus clamabunt: Montes cadite super nos, &c. Apoc. 6. vers. 16.

III. *Tormentum æternum.* Magnum enim chasma inter beatos & damnatos firmatum est, inquit Pater Abraham. Hoc demum maximè auget damnatorum supplicia, quod nullam spem liberationis vel mitigationis habent. Sic enim vivent, ut nunquam moriantur, & sic morientur, ut semper vivant, Apoc. 9. vers. 6. nulla da-

mnatis spes superest & consolatio, Sap. 3. v. 18. hinc vocatur ignis æternus, Matth. 25. v. 41. opprobrium æternum, Dan. 12. v. 2. interitus æternus, 2. Thess. 1. v. 9.

De Secundo.

Superest ut perpendamus etiam *statum Lazari pauperis*, qui præbet nobis

I. *Speculum Crucis*, cui omnes verè pii in hoc mundo subjecti sunt. Est enim

1. *Abiectus*, & ante fores epulonis jacere cogitur. Ita adhuc hodie decidetur iusti simplicitas, & lampas contenta est in oculis divitum, Job. 12. v. 5. *causa pichon quidam in nobis*

2. *Mendicus*, & rebus ad victum & a-
mictum necessariis destituitur, unde micas petit, quæ de mensa cadunt. Ita pii ut plurimum pauperes sunt in hoc mundo, & micas colligere coguntur, ut testatur exemplum Tobia c. 4. v. 23. & ipsius filii Dei, qui propter nos pauper factus est, ut paupertate sua nos ditaret, 2. Cor. 8. v. 9.

3. *Ulcerosus.* Ita pii in hoc mundo sua habent ulcera hæreticos nimirum & tyrannos, Epicuræos & hypocritas, qui veram Ecclesiam & genuina ipsius membra affligunt, qualia erant Sodomitæ, 2. Pet. 2. v. 8. Baalitæ, 1. Reg. 18. seqq. auditores Jeremia, c. 11. v. 19. 18. v. 18.

Hoc speculum intuemur, quoties ejusmodi nobis subrepunt cogitationes, quod felices sint apud Deum in gratia, ærumnosi non item. Fallit hoc mundi iudicium. Quis felicior divite? quis inferior Lazaro? tamen hic non ille Deo gratus & acceptus fuit. Nemo potest gaudere in utroque seculo, inquit Augustinus. Impii hinc saginantur bonis terrenis ad diem mactationis,

Jer.